

Nr 362.

Av herr **Bengtson**, om *skärpta bestämmelser angående åtgärder till motverkande av förorening av sjöar och vattendrag.*

Frågan om vattenförsörjning och vattenavlopp har behandlats av 1946 års vatten- och avloppssakkunniga, vars i september 1951 avgivna betänkande förebådats komma att ligga till grund för Kungl. Maj:ts förslag till 1953 års riksdag. Vissa problem, som särskilt för landsbygden föreligga på detta område, äro av den karaktären, att jag anser det angeläget att de upptagas till särskild behandling.

Hälsovårdsnämnderna såväl i stad som på landsbygd ha enligt hälsovårdsstadgan att tillse, att vattenavlopp ordnas så, att icke sanitär olägenhet vållas. Det tillhör hälsovårdsnämnds befogenheter och uppgifter att vidtaga erforderliga åtgärder till motverkande av vattenförorening. I vattenlagen heter det, att den som avleder kloakvatten är skyldig »att, i den mån det kan anses skäligt, vidtaga erforderliga åtgärder till motverkande av förorening». Industriellt avloppsvatten, som kan förorena vattendrag eller annat vattenområde, må enligt vattenlagen ej avledas, »med mindre föroreningens förebyggande prövas kräva åtgärder, som ej skäligen kunna fordras».

Under senare år ha genom den alltmer markerade bebyggelsekoncentrationen, den fortgående industrialiseringen och andra faktorer i samhällets strukturuomvandling de sanitära olägenheter, som följa med utsläppande av kloakvatten och industriellt avloppsvatten i vattendrag, sjöar och andra vattenområden, framträtt som ett alltmera svårbemästrat problem. Avloppsvatten är undantagslöst smittförande. Ett avloppsvatten, som får mynna ut i vattendrag eller sjö, skapar ofta ett illaluktande kloakdike. Det är i stor utsträckning landsbygden som blir lidande härav.

Badplatser med förorenat badvatten kunna ge anledning till svåra epidemier. Det kan framhållas, att epidemiska sjukdomar såsom tyfus, paratyfus, dysenteri, kolera, barnförlamning och epidemisk gulsot överföras med vatten. Den ur smittosynpunkt vanligaste och obehagligaste föroreningen är kloakvattnet, vilket står i samband med det på senare tid alltmer ökade antalet vattenklosetter. Det har under senare år ofta förekommit, att allmänna badplatser måst avstängas, emedan vattenföroreningen gjort dem oanvändbara för sitt ändamål. Stora områden av sjöar och vattendrag kunna över huvud taget icke användas som badplatser, emedan vattnet förorenas genom utmynnande kloakledningar. Även friluftsliv och rekreationen i övrigt drabbas av dessa sanitära och hygieniska olägenheter.

Tillgång till goda bad- och rekreationsplatser må numera anses som ett önskemål av första ordningen.

Ifrågavarande vattenförorening medför även andra olägenheter, som det är anledning att observera. Fisket blir i det ruttnande vattnet mer eller mindre fullständigt ödelagt. Sjöfågellivet utsättes också för betydande skadeverkningar. Klädtvätt omöjliggöres även i ett sådant vatten. Det kan också förekomma, att husdjur genom att dricka förorenat vatten i vattendrag ådraga sig svåra infektionssjukdomar. Om låglänta betesmarker översvämmas av förorenat vatten, kan även betesväxten förstöras eller betet bli skadligt eller oaptilligt för djuren. De skadeverkningar, som här påtalats, betyda avsevärda förluster för näringsliv och folkförsörjning.

Det må heller icke anses betydelselöst, att det illaluktande avloppsvattnet medför olägenheter ur estetisk synpunkt. Ur allmän naturskyddssynpunkt äventyras också väsentliga värden genom den fortgående nedsmutningen av våra vattendrag och sjöar.

Ovan berörda problem upptogs bl. a. i en interpellation vid 1949 års riksdag, varvid chefen för jordbruksdepartementet i sitt svar framhöll, att man icke lyckats hindra en ökad förorening av sjöarna och vattendragen, vilket han betecknade som mycket otillfredsställande.

Tillämpningen av gällande bestämmelser har, synes det mig, varit mycket olika från fall till fall. De åtgärder, som vidtagits för att motverka förorening av vattendrag och sjöar, ha i stor utsträckning varit otillfredsställande. Det kan då ifrågasättas, huruvida gällande lagbestämmelser äro i materiellt avseende tillfredsställande. Statsrådet yttrade i sitt ovannämnda interpellationssvar, att anmärkningar i det avseendet icke äro befogade. I den efterföljande debatten framhölls emellertid, att lagbestämmelserna gäve rum för en alltför liberal tolkning och tillämpning samt att övervakningen av deras efterlevnad vore otillfredsställande. Flera talare ansågo det påkallat med en skärpning av lagstiftningen eller lagtillämpningen. I en promemoria, som ingivits av fiskeristyrelsens tillsynsavdelning till 1946 års vatten- och avloppssakkunniga, har detta problem tagits upp till diskussion och därvid den synpunkten framförts, att förbudet att avleda avloppsvatten utan skäliga reningsåtgärder möjligen borde göras effektivare genom att kompletteras med bestämmelser om ansvar för överträdelse av detta förbud. Jag anser det nödvändigt, att lagbestämmelserna utformas på ett sådant sätt, att betryggande garantier lämnas för effektiva åtgärder mot förorening av sjöar och vattendrag.

1946 års vatten- och avloppssakkunniga ha tyvärr icke haft möjligheter att i sin helhet utreda frågan om vattenföroreningarna. De ha påtalat betydelsen av att en särskild utredning tillsättes med uppgift att göra en översyn av gällande bestämmelser om utsläppande av avloppsvatten i sjöar och vattendrag. Då dessa problem äro av utomordentlig betydelse för folk-

hälsan och den allmänna hälsovården liksom också för näringslivet, anser jag, att en förutsättningslös utredning bör verkställas snarast möjligt.

Med stöd av vad ovan anförts får jag hemställa,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning om skärpta bestämmelser angående åtgärder till motverkande av förorening av sjöar och vattendrag.

Stockholm den 26 januari 1952.

Torsten Bengtson
i Danderyd.
